

Asia: VN/31603/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden strategiaksi 2025-2029

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Invalidiliitto pitää strategiaehdotusta kokonaisuutena hyvin perusteltuna ja ajankohtaisena. Se tunnistaa yhteisötalouden ja yhteiskunnallisten yritysten tärkeän roolin työllisyyden, osallisuuden ja alueellisen elinvoiman vahvistajina. Strategia huomioi myös kansainväliset linjaukset ja luo tarpeelliset puitteet alan pitkäjänteiselle kehittämiselle.

Sosiaaliset kriteerit ja hankinnoilla työllistäminen

Invalidiliitto kannattaa strategian linjauksia sosiaalisten kriteerien laajentamisesta ja hankinnoilla työllistämisen vakiinnuttamisesta. Julkisten hankintojen hyödyntäminen on keskeistä erityisesti vammaisten ja muiden heikossa asemassa olevien henkilöiden työllistymisen edistämisessä. Hankintayksiköille tarvitaan lisäksi selkeää ohjausta ja koulutusta sosiaalisten kriteerien käytöstä varatuissa hankinnoissa, jotta niiden käytöstä saadaan enemmän kokemuksia.

Yhteiskunnalliset yritykset työllistäjinä

Strategia nostaa oikealla tavalla esiin työhön integroivien yhteiskunnallisten yritysten merkityksen. Nämä toimijat tarjoavat tehokkaan rakenteen erityisesti osatyökykyisten, vammaisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen. Kumppanuuksia työllisyyspalveluiden, hyvinvointialueiden ja oppilaitosten kanssa tulee vahvistaa, samoin epämuodollisen oppimisen ja opinnollistamisen mahdollisuuksia.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle kohdistuu valtiontalouden säästöjä, jotka aiheuttavat muutoksia sosiaalihuoltolakiin ja samalla kuntouttavan työtoiminnan lainsäädäntö lakkautetaan. Nykyisille työtoimintaa tuottaville järjestöille tämä on vaikea tilanne. Olisikin nyt uuden strategian myötä oivallinen hetki tukea voimakkaasti näitä järjestöjä kannattaviksi yhteiskunnallisiksi yrityksiksi. Rahoitusinstrumenttien tulisi tukea tätä kehitystä.

Paikalliset ratkaisut ja palvelujen saavutettavuus

Yhteisötaloudella on tärkeä rooli harvaan asuttujen alueiden palveluiden ja arjen turvallisuuden turvaajana. Strategian painotukset lähitalouden vahvistamisesta ja paikallisten ekosysteemien kehittämisestä ovat kannatettavia.

Rahoitus ja vaikuttavuussijoittaminen

Rahoituksen saatavuuden parantaminen on keskeistä yhteiskunnallisten yritysten kasvulle. Invalidiliitto kannattaa valtiontukien joustavaa käyttöä sekä vaikuttavuussijoittamisen vahvistamista. Rahoitusinstrumenttien tulee soveltua myös pienille yhteiskunnallisille toimijoille.

Nyt olisi erittäin tärkeää pystyä tukemaan niitä järjestöjä, joiden toiminta on vakavasti uhattuna hyvinvointialueiden talousvaikeuksien ja valtionhallinnon sosiaalihuoltoon kohdistamien säästöjen vuoksi. Ongelmallisena näyttäytyy strategiassa se lähtökohta, että rahoituksen saamisen ehtona on kuitenkin aina oltava toiminnan kannattavuus. Kuinka tämä arvioidaan, jos ja kun tavoitteena on työllistää heikossa työmarkkina-asetuksessa tai työelämän ulkopuolella olevia henkilöitä? Euroina mitattavan kannattavuuden lisäksi olisi hyvä arvioida myös muunlaisia hyötyjä, joita järjestöt yhteiskunnalle tuottavat, ja nähdä järjestöihin investoiminen hyödyllisenä mm. kansalaistoiminnan avulla syntyvän hyvinvoinnin ja demokratian vahvistumisen takia.

Tutkimus, tilastointi ja osaaminen

Tilastoinnin kehittäminen, tutkimuksen vahvistaminen ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden integroiminen opetukseen ovat välttämättömiä alan pitkäjänteiselle kehittämiselle.

Lopuksi

Toimeenpanossa tulee varmistaa sosiaalisten kriteerien käyttö hankinnoissa, vammaisten ja osatyökykyisten työllisyyden seuranta selkein indikaattorein, rahoitusinstrumenttien yhdenvertainen saatavuus sekä osaamiskeskusten pysyvä rooli. Yhteiskunnallisissa yrityksissä on suurta potentiaalia fyysisesti vammaisten ja eri tavoin toimintaesteisten ihmisten työllistäjinä. Tätä potentiaalia on tuettava strategian toimeenpanossa riittävillä resursseilla.

INVALIDILIITTO RY

Helsingissä 24.11.2025.

Janne Juvakka
toimitusjohtaja

Laura Andersson
yhteiskuntasuhdejohtaja

Mäki Anne
Invalidiliitto ry